

" Waterkwaliteit en visbestand in de rivier de Mark anno 2024 "

1. Inleiding

De Mark is een wat minder bekende waterloop. Dit riviertje ontspringt in het dorpje Saint-Marcou, ten zuiden van Edingen in Henegouwen. De Mark stroomt over de taalgrens, van zuid naar noord en buigt dan tussen Herne en Galmaarden (Vlaams-Brabant) af naar het westen. Uiteindelijk stroomt ze nog een stukje, tussen Moerbeke en Viane, op Oost-Vlaams grondgebied om dan opnieuw Wallonië binnen te duiken en ten noorden van Twee-Akren uit te monden in de Dender.

De totale lengte van de rivier is ongeveer 25 kilometer , waarvan 17,5 kilometer in Vlaanderen.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*.

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2020

De Mark beviste het INBO op een locatie gelegen in Geraardsbergen.

Men ving 12 vissoorten: baars, bierpje, bittervoorn, blankvoorn, brasem, gibel, paling, pos, rietvoorn, riviergrondel, snoek en winde. Blankvoorn was de meest gevangen soort, gevolgd door riviergrondel en paling.

In 2014 ving men hier slechts 5 soorten (zie Tabel 52), 91 stuks in het totaal. Bierpje was toen de meest gevangen soort met een aantalspercentage van 74 %.

De EQR haalt een score van 0,54; dit valt in de categorie van een 'matige kwaliteit'. De Mark zal in de tweede cyclus nog op twee bijkomende locaties bemonsterd worden.

Tabel 49 geeft een situering weer van de staalnameplaatsen op de Dender en zijn zijlopen bemonsterd in 2020.

Tabel 52 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten op de verschillende locaties gelegen in het Denderbekken (met * gevangen d.m.v. elektrovisserij, + gevangen d.m.v. fuikvisserij en x gevangen d.m.v. beide methodes) in 2020 en in de vorige campagne in 2014.

Tabel 53 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2020 uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G-100 m en N-100 m, fuiken in G/fuikdag en N/fuikdag met G = gewicht in g en N = aantal).

Tabel 54 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden op de locaties in het Denderbekken 2020 (in EQR) en hun appreciatie.

b) Afvissing in 2022

Het INBO beviste de Mark in 2022 in Galmaarden, "aan de oude molen".

Er werden 10 vissoorten gevangen, namelijk baars, bittervoorn, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, karpers, paling, rietvoorn, riviergrondel, snoek en zonnebaars.

c) Evaluatie van het visbestand in de Mark naar aanleiding van een calamiteit [afvissingen op 22 september 2022]

In juni 2021 werd er gedurende enkele weken ongezuiverd huishoudelijk afvalwater afkomstig uit de waterzuiveringsinstallatie in Edingen geloosd op de Mark. De installatie was op 29 juni 2021 buiten dienst geraakt door technische problemen veroorzaakt door overstromingen die het gevolg waren van hevige regenval.

Samen met het Agentschap Natuur en Bos (ANB) onderzocht het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek de visstand op de Mark op drie locaties tussen de Waalse grens en het centrum van Herne om de invloed van deze calamiteit op het visbestand in te schatten.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 22 september 2022 op drie locaties in de Mark op grondgebied Herne (Vlaams-Brabant).

Tabel 1 geeft de verschillende trajecten weer die werden afgevisd. De ID-nummers stemmen overeen met de nummers zoals ingegeven in de visdatabank van de Provincie Oost-Vlaanderen.

In totaal werden 8 verschillende soorten vis gevangen tijdens dat onderzoek (Tabel 2), namelijk baars, bierpje, bittervoorn, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, paling, riviergrondel en zeelt.

Op locatie 572 werd de hoogste soortendiversiteit opgemeten (namelijk zeven), met enkel zeelt van de hierboven opgesomde soorten als afwezige.

Op locaties 624 en 625 werden respectievelijk vier en vijf soorten opgemerkt. Op locatie 624 werd de grootste visbiomassa bekomen, al was dit vooral het gevolg van de vangst van drie grote palingen en twee grote baarzen.

Het grootste aantal vissen werd gevangen op locatie 572, met 419 bemonsterde individuen. Bittervoorn had hier de grootste bijdrage toe en zorgde bijna voor de helft van de aantallen op deze locatie, al werden ook van de soorten biermpje, driedoornige stekelbaars en riviergrondel vele exemplaren gevangen.

Op locatie 624 was riviergrondel de meest dominante soort, met 150 van de 176 bemonsterde individuen die tot deze soort behoorden.

Zowel op vlak van aantallen als op vlak van biomassa scoorde locatie 625, de meest stroomopwaartse, sterk lager dan de twee andere locaties. De meest voorkomende soort was er riviergrondel met 44 individuen op een totaal van 63 individuen. Wel werd zeelt alleen op deze locatie waargenomen.

d) Afvissing in 2024

In 2024 werden te Geraardsbergen aan de molen van Viane 10 vissoorten gevangen namelijk baars, biermpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwband, paling, rietvoorn, vetje, zeelt en zonnebaars.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, februari 2025

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2024-2025 , vraag nr. 264 van 15 januari 2025 } .

TABELLEN Afvissing in 2020

Tabel 49: Situering van de staalnameplaatsen op de Dender en zijn zijlopen bemonsterd in 2020

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
40120300	116813	159217	MARK	Geraardsbergen	aan de stuw, Vianestraat
41012110	115594	162118	DENDER	Geraardsbergen	SO sluis van Geraardsbergen
41012150	116808	164341	DENDER	Geraardsbergen	/
42250150	137861	173454	STEENVOORBEEK	Ternat	/
42333150	127437	173578	MOLENBEEK	Denderleeuw	vanaf de brug tot aan de molen
43121300	121740	179296	TER ERPENBEEK	Erpe-Mere	aan oude molen
43121350	123574	181982	TER ERPENBEEK	Erpe-Mere	aan de molen, Molenstraat

Tabel 53: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2020 uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G-100 m en N-100 m, fuiken in G/fuikdag en N/fuikdag met G = gewicht in g en N = aantal)

Nummer		alver	baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	braseem	driedoornige stekelbaars	giebel	karpier	kolblei	paling	pos	rietvoorn	riviergrondel	snoek	snoekbaars	winde	zeelt	zonnebaars	Totaal
40120300	G/100m		44,9	0,3	2	462,9		2,2		306,6			1871	32,4	25,1	107,7	8,9		236,9			3100,9
elektrisch	N/100m		1	3	2	87		1		2			16	2	3	23	2		4			146
41012110	G/100m	2,86	11,88			213,76				36,16		7,54							0,58			272,78
elektrisch	N/100m	0,2	0,8			14,6				0,2		0,2							0,2			16,2
41012110	G/fuikdag	9,98	126,14		2,78	511,36	17,69	542,33		214,83	483,15	93,28	3210,48	5,17	34,61	13,35		1,4				5266,55
fuiken	N/fuikdag	1	22,25		1	34	3	4,75		0,75	0,25	3,25	9	1,5	2,5	1,25		0,25				84,75
41012150	G/100m		334,04	0,94	1,48	880,16		0,04	0,38	17,68			5,86		2,04					0,9		1243,52
elektrisch	N/100m		33	0,6	2	60,2		0,2	1,6	5,2			0,2		1,4				0,2			104,8
41012150	G/fuikdag	8,78	74,97			1423,05		444,39		519,73	1528,45	119,45	7325,44	7,53	44,9		221,3	5,33		1340,42		13063,74
fuiken	N/fuikdag	0,5	12,25			70,25		2		1	0,75	12,5	20,5	0,5	0,25		0,25	1		1		122,75
42250150	G/100m								31,6		8,3											39,9
elektrisch	N/100m								7		1											8
42333150	G/100m								339,9													339,9
elektrisch	N/100m								213													213
43121300	G/100m			57,5		258,4	63,9		1801,5	113,6											366	2694,6
elektrisch	N/100m			7		4	13		1165	4						2					6	1201
43121350	G/100m			12,2		204,9	7,7		749,1				633,9			41						1648,8
elektrisch	N/100m			1		11	2		518				1			3						536

Tabel 54: Overzicht van de visindexwaarden op de locaties in het Denderbekken 2020 (in EQR) en hun appreciatie

Nummer	Waterloop	Methode	Waterlichaam	Jaar	EQR	Appreciatie
40120300	MARK	Elektrisch	VL08_72	2020	0,54	matig
41012110	DENDER	Elektrisch	VL05_67	2020	0,33	ontoereikend
41012110	DENDER	Fuik	VL05_67	2020	0,55	matig
41012150	DENDER	Elektrisch	VL05_67	2020	0,48	matig
41012150	DENDER	Fuik	VL05_67	2020	0,45	matig
42250150	STEENVOORDBEEK	Elektrisch	L111_1039	2020	0,2	slecht
42333150	MOLENBEEK	Elektrisch	L107_279	2020	0,25	ontoereikend
43121300	TER ERPENBEEK	Elektrisch	L107_275	2020	0,29	ontoereikend
43121350	TER ERPENBEEK	Elektrisch	VL05_74	2020	0,25	ontoereikend

TABEL Afvissing in 2022

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	baars	2.00	75.40
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	bittervoorn	1.00	0.40
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	blankvoorn	33.00	12.90
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	driedoornige stekelbaars	2.00	0.10
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	karper	1.00	
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	paling	4.00	747.40
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	rietvoorn	1.00	2.40
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	riviergrondel	3.00	4.70
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	snoek	1.00	191.00
Mark	121389/160382	aan de oude molen	Galmaarden	Brabant	Denderbekken	2022	zonnebaars	2.00	23.20

TABELLEN Afvissingen op 22 september 2022

Tabel 1: Overzicht van de verschillende locaties op de Mark (V0104) waar er een traject is afgevist met aanduiding van de X en Y coördinaten (Lambert 72). De gegeven locatienummers (IDs) stemmen overeen met deze in de visdatabank van de Provincie Oost-Vlaanderen.

ID	Straat	Omschrijving	Gemeente	X	Y	Bevist
572	Stationsstraat	zowel stroomop als stroomaf van brug	Herne	125773,1	157402,3	100m
624	Smeyersmarkstraat	traject parallel met straat	Herne	120839,3	155753,3	100m
625	Geraardsbergsesteenweg	stroomop van knelpunt molen	Herne	125382,0	155197,9	120m

TABEL Afvissing in 2024

Waterloop	Lambert X/V	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	baars	1.00	11.20
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	bermpje	1.00	2.20
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	bittervoorn	90.00	28.80
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	blankvoorn	5.00	7.10
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	blauwband	39.00	16.30
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	paling	1.00	998.20
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	rietvoorn	4.00	1.50
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	vetje	1.00	0.10
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	zeelt	8.00	189.60
Mark	118410/159590	aan de molen van Viane	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Denderbekken	2024	zonnebaars	30.00	305.30